

CYKL | Kino współczesne**GRUPA WIEKOWA |** klasy 4-6 szkoły podstawowej

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

opracowanie: Alicja Moderau

FILM | „Nelly Rapp i sekret mrocznego lasu”, reż. J. Rosell

Nelly Rapp to bohaterka, która wprowadza młodych widzów w świat fantastyki z elementami kryminału i thrillera. Jej przygody wśród niesamowitych stworzeń dostarczają nie tylko dreszczyku emocji, ale również istotnych refleksji na temat odwagi, bliskości i godzenia się ze stratą. Film stanowi nawiązanie do popularnych książek o niezwyklej dziewczynce, mierzącej się z wyzwaniami uczniowskiego świata w fantastycznej Upiornej Akademii.

TEMATY DO OMÓWIENIA

To wszystko rodzina! Co nas łączy oprócz więzów krwi?**Konfrontacja z żałobą: jak radzić sobie ze stratą?****Odkrywam swoją wyjątkowość. Poszukiwanie tożsamości****To wszystko rodzina! Co nas łączy oprócz więzów krwi?**

Nelly poznajemy, gdy wraz z tatą szykuje się do zbliżających się zimowych świąt. Rodzic zaskakuje ją informacją o tym, z kim przyjdzie im spędzić ten czas. Okazuje się, że będą dzielić te chwile nie tylko z ciotką i wujkiem, ale też z nową ukochaną ojca oraz jej synem. W Nelly informacja ta wywołuje bunt i opór – nie jest chętna uznać „nowych” za część swojej rodziny. W przeciwieństwie do przyszywanego brata myśli o takich zmianach wywołuje w niej niechęć i złość, mimo wyraźnych prób zbliżenia się ze strony nowej partnerki taty i jej zaangażowania.

Zapewne niektórzy z młodych widzów będą podzielać uczucia Nelly. Nowy brat wydaje się irytujący, mało domyślny i nieco odrealniony. Dziewczyna obawia się również, że nowy związek ojca będzie zdradą lojalności wobec jej matki. Te dylematy dotyczą nie tylko filmowych bohaterów, ale i znaczną część dziecięcej widowni. Rodziny patchworkowe czy samodzielne rodzicielstwo przestają być tematami tabu i coraz wyraźniej dostrzec możemy w przestrzeni publicznej, jak wielu osób dotyczą.

Takich „niestandardowych” modeli rodzin jest o wiele więcej. Film może stać się okazją do podzielenia się własnymi doświadczeniami w tym zakresie. Bardzo trudne dla dzieci może być dzielenie się własnymi obawami czy złością kryjącą się za sytuacją rodzinną. Warto pokazywać, że takie zmiany mogą stanowić wyzwanie i normalizować uczucia im towarzyszące. Ponadto młodzi ludzie, często ulegając nastoletniemu egocentryzmowi, cierpią w poczuciu samotności i odizolowania, żywiąc przekonanie, że ich problemy są unikatowe i dostępne jedynie dla nich samych. Dowiadując się, że podobne myśli i przeżycia towarzyszą również wielu innym rówieśnikom, zyskać mogą odmienną perspektywę oraz poczucie wspólnoty. Odbarczające z trudnych przeżyć może być także wyrażanie własnych uczuć poprzez identyfikację z bohaterami filmowymi – utożsamiając się z Nelly, łatwiej wyrazić swoją niepewność, rozżalenie czy niepokój. Dzieciom, które nie mają podobnych doświadczeń, film może umożliwiać rozwijanie empatii oraz zrozumienia dla swoich kolegów z innymi modelami rodzinnymi i wiążącymi się z nimi dylematami.

Ważnym pytaniem, które w filmie pada nie wprost, jest to, co łączy rodzinę oprócz więzów krwi czy formalnych zobowiązań? Nelly akceptuje nową część rodziny, dopiero gdy zaczyna empatycznie spoglądać na ich przeżycia i dostrzega w nich podobieństwo z własnymi. Widząc Vallego, który boi się, złości oraz tęskni za utraconym rodzicem, zaczyna postrzegać go jako podobnego do niej samej. W zrozumieniu uczuć przyszywanego brata pomagają jej również wspólne przygody, zbliżające ich do siebie. To, co stanowi o ich byciu rodziną, to coś więcej niż geny: to dzielone przeżycia, cele, bliskość płynąca z wyboru, a nie ze zrzędzenia losu. Warto rozpocząć taką refleksję z młodymi widzami, by dowiedzieć się, jak oni rozumieją znaczenie rodziny i co wydaje im się najważniejszym jej spoiwem.

Pytania:

Dlaczego Nelly nie chciała zaakceptować Vallego jako brata? Co czuła bohaterka? Co to znaczy „prawdziwa rodzina”? Co łączy członków rodziny? Kogo możemy uważać za naszych bliskich?

Konfrontacja z żałobą: jak radzić sobie ze stratą?

Alice, matka Nelly, uważana jest za zaginioną od dłuższego już czasu. Jednak bohaterka przeżywa niesłabnącą i żywą tęsknotę za mamą, starając się za wszelką cenę porozumieć z nią, choćby ten kontakt miał kosztować ją jej własne życie. Nelly wydaje się „trzymać” myśli o Alice tak kurczowo, że niemal każde jej działanie jest związane ze zmarłą. Bohaterka słucha muzyki, której słuchała mama, nosi podobną fryzurę, ma podobne zainteresowania. Zmarła jest tak ważną częścią jej tożsamości, że trudno dziewczynce dopuścić do siebie jakiegokolwiek nowe wątki.

Taki stan „zatrzymania” zdarza się w świecie rzeczywistym, kiedy z jakiegoś względu nie ma możliwości przeżywania żałoby i zostaje ona zablokowana. Naturalnym, choć niezwykle trudnym doświadczeniem jest, że gdy coś lub kogoś tracimy, przeżywamy kolejne uczucia, takie jak szok, złość, smutek, aż do akceptacji i otwarcia się na nowy stan rzeczy. Utrata nie znika, ale staje się częścią naszej historii i pozwala nam ruszyć do przodu.

Młodzi ludzie już w okresie preadolescencji przeżywają wiele takich strat, nie tylko dosłownej żałoby po zmarłych (choć dla niektórych i takie sytuacje stają się częścią doświadczenia), ale i utraty związanej z odrzuceniem przez rówieśników, pierwszych partnerów romantycznych czy odejściem ukochanych zwierząt domowych. Ważne straty obejmują również utratę pewnych fantazji o sobie (dziecięca onnipotencja) i najbliższych (np. rozstanie z wizją idealizowanego rodzica na rzecz nastoletniego buntu). Zablokowanie trudnych uczuć płynących z żałoby powoduje, że człowiek „staje w miejscu”, jego rozwój zostaje zablokowany. Tak jak Nelly, staje się obsesyjnie zaabsorbowany przywracaniem utraconego obiektu do świata żywych. Omawiając ten temat z młodymi widzami, warto zachęcać ich do osobistego zastanowienia się nad tym, co sami stracili i jak te straty w sobie pomieścili.

Pytania:

Dlaczego Nelly ciągle wracała myślami do matki? Co nie pozwalało jej pogodzić się z jej odejściem? Co czują ludzie, kiedy coś tracą? Co się dzieje, kiedy nie chcemy zaakceptować jakiejś utraty? Jak to było w przypadku Nelly? Jakie są wasze doświadczenia z utratą? Czy żałobę można przeżywać tylko po zmarłych?

Odkrywam swoją wyjątkowość. Poszukiwanie tożsamości

Okres wczesnej nastoletniości to początek niezwyklej podróży w poszukiwaniu najważniejszych odpowiedzi: kim jestem, co jest dla mnie ważne, czego potrzebuję by być szczęśliwy? Eksploracja to trudna droga, ale przemierzanie jej gwarantuje, że te odpowiedzi będą autentyczne i pełne głębi. Kształtująca się osobowość powinna dostarczać wielu strategii radzenia sobie w trudnych sytuacjach oraz pozwalać na elastyczne ich dobieranie, w zależności od okoliczności. Jeśli z jakiegoś powodu zdarza się młodemu człowiekowi „utknąć” w poszukiwaniach własnej tożsamości, istnieje ryzyko, że ukształtuje się ona w sposób nieprawidłowy. Jeśli nastolatek ślepo podąża za wyborami innych, czy to rówieśników, czy to autorytetów, może okazać się, że wytworzy się u niego tożsamość lustrzana, zapożyczona i niemająca wiele wspólnego z nim samym. Jeśli natomiast zabraknie mu odwagi, by sprawdzać, testować i szukać, jego tożsamość pozostanie pusta i brak będzie mu wiedzy o sobie, swoich celach i potrzebach.

Nelly wydaje się przykładem bohaterki, która właśnie taką podróż rozpoczyna. Jej poszukiwanie własnych korzeni, próba zrozumienia decyzji i losów matki mogą stanowić zaczątek twórczej wędrówki od „skąd pochodzę” do „dokąd zmierzam”. Jej odwaga i niezłomność są gwarantem, że dziewczyna nie zatrzyma się w swojej eksploracji. Mimo to jej przywiązanie do rodzinnej spuścizny może sprawiać, że trudno jej będzie otwierać się na inność i nowość (co widoczne staje się w przypadku relacji z Vallem). Formami, często wybieranymi do poszukiwań własnego wyrazu, są wszelkie działania twórcze. Ekspresja artystyczna, czy to przez muzykę, czy przez fotografię lub inną dziedzinę sztuki, pozwala nastolatkom wyrazić to, co nienazwane. Wewnętrzny chaos ogniskuje się wokół konkretnych zainteresowań i pasji młodego człowieka. Dla Vallego były to naukowe osiągnięcia ojca, dla Nelly – magiczna rodzinna tradycja. Rozmawiając z widzami, warto zachęcać ich do takich twórczych poszukiwań, być może inspirowanych filmowymi bohaterami.

Pytania:

Co to znaczy „poszukiwać siebie”? Co pomaga w tych poszukiwaniach? W jaki sposób poszukiwali siebie Nelly i Valle? Co trzeba zrobić, żeby w pełni móc „być sobą”? Co może pomóc wyrazić swoje uczucia, myśli i pragnienia?